

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

๓.๑.๑ ขั้นเตรียมการ ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

๓.๑.๒ ขั้นการพัฒนาเครื่องมือ ใช้กรอบแนวคิดเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย และหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแล้วนำมาให้คณะกรรมการการควบคุมการวิจัย ตรวจสอบ และปรับปรุงเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

๓.๑.๓ ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามที่คณะกรรมการปรับปรุงแล้วเก็บข้อมูลจากประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต ๒ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของประชากร ตามขนาดของโรงเรียน และเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธใน ๕ ด้านคือ ๑. ด้านกายภาพ ๒. ด้านกิจกรรมพื้นฐาน วิถีชีวิต ๓. ด้านการเรียนการสอน ๔.ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ๕. ด้านการบริหารจัดการ

๓.๑.๔ ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล นำข้อมูลที่คัดเลือกได้ ฉบับที่สมบูรณ์มาประเมินผล โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๑.๕ ขั้นอภิปรายผล และสรุปผล นำข้อมูลที่ได้มาอภิปรายผล และสรุปเป็นผลการศึกษาวิจัย โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลเนื้อหาเสนอเป็นรายงานวิจัยต่อไป

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน ในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ มีจำนวน ๕ โรงเรียน เป็นผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน ๕๐๕ คน

๒. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่าง ของผู้บริหาร และครูผู้สอน จากจำนวน ๕๐๕ คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่กำหนดความคลาดเคลื่อนไว้ที่ ๐.๐๕ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ๒๕๒ คน ปรากฏดังแผนภูมิที่ ๓.๑ ดังนี้

ขนาด โรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	ประชากรทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
กลาง	๑. โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ	๓๖	๓๘
ใหญ่	๒. โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง	๓๕	๔๐
ใหญ่	๓. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	๘๔	๔๒
ใหญ่พิเศษ	๔. โรงเรียนบดินทร์เดชา(สิงห์ สิงหเสนี)	๑๕๓	๓๘
ใหญ่พิเศษ	๕. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ	๑๐๕	๕๔
รวม		๕๐๕	๒๕๒

แผนภูมิที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรทั้งหมดและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำรวจ ความคิดเห็น (Check List) โดยผู้วิจัยได้ยึดแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธเป็นแนวในการสร้างเครื่องมือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ตอนได้แก่

ตอนที่ ๑ สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ๑.เพศ ๒.อายุ ๓.ระดับการศึกษา ๔.ประสบการณ์การทำงาน ๕.ตำแหน่ง ๖.ขนาดโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Forced Choice)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งผู้วิจัยได้ยึดหลักแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธจำนวน ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ การตอบแบบสอบถามในตอนี่ ๒ ข้อคำถามแต่ละข้อจะมีตัวเลือกให้เลือกตอบ ๕ ตัวเลือก แบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเกิร์ต (Likert) คือ ๕ ๔ ๓ ๒ ๑ และมีน้ำหนักคะแนนตามระดับการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ดังนี้

๕ หมายถึง มีการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธมากที่สุด

๔ หมายถึง มีการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธมาก

๓ หมายถึง มีการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธปานกลาง

๒ หมายถึง มีการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธน้อย

๑ หมายถึง มีการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธน้อยที่สุด

เมื่อสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและคำนวณหาค่าความเที่ยงตรง โดยใช้เทคนิค IOC คัดเลือกเฉพาะคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงมากกว่า ๐.๕ ซึ่งหมายถึงข้อคำถามที่มีความตรงเชิงเนื้อหา ส่วนข้อคำถามที่ได้น้อยกว่า ๐.๕ นำมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยใช้กับสถานศึกษาศึกษาที่ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๒ จำนวน ๓๐ คน และนำมาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง ๓๐ ฉบับเท่ากับ ๐.๘๕๒ ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

๓.๓.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างราบรื่นและถูกต้องตามระเบียบของทางราชการผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ ในการออกหนังสือเพื่อแจ้งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการให้ข้อมูลและการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

๒. ผู้วิจัยจะนำหนังสือพร้อมทั้งแบบสอบถามส่งให้กลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๓. ผู้วิจัยจะเดินทางไปจัดเก็บแบบสอบถามพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องให้สมบูรณ์เพื่อนำกลับมาวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติต่อไป

๓.๔ การสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดหลักของการบริหารงาน

๒. ศึกษาหลักเกณฑ์ในการสร้างคำถามตามแบบลิเคิร์ต(Likert – Type Rating Scale) แล้วนำมากำหนดเป็นเนื้อหาจำนวนข้อของเครื่องมือ ตามแนวคิดการบริหารโรงเรียน วิถีพุทธใน ๕ ด้าน คือ ๑. ด้านกายภาพ ๒. ด้านกิจกรรมพื้นฐาน วิถีชีวิต ๓. ด้านการเรียนการสอน ๔. ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ๕. ด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นคำถามในการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ

๓. นำแบบสอบถามให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณา

๔. นำข้อเสนอที่บกพร่องจากคำแนะนำของคณะกรรมการมาปรับปรุงแก้ไข

๕. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาพร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ต่อผู้วิจัย ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญปู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อินดา ศิริวรรณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญเลิศ จิรภัทร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ดร. กิตติ กอบัวแก้ว คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

๕) ดร.บรรเจอดพร สุ่มแสนสุข สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ทั้งนี้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)^๒ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ๐.๕ มีบางข้อที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า ๐.๕ จึงได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหาร ครู โรงเรียนหอวัง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronback)^๓ ได้ค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๘๒

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบ แนวทางการปฏิบัติของราชการ ดังนี้

๑. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำหนังสือถึงโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

๒. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมทั้งแบบสอบถามส่งถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

๓. ผู้วิจัยเดินทาง ไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองในระหว่างเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม ๒๕๕๓ แล้วนำมาวิเคราะห์

^๒ สุวริย์ศิริ โภคาริกรมย์ , การวิจัยทางการศึกษา , (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสาร การพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

^๓ Cronback, Lee J, *Essentials of psychological testing*, 4 ed., (New York: Harper & Row, 1971),

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางสถิติสังคมศาสตร์ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. วิเคราะห์ระดับการดำเนินการตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ แสดงว่า มีการดำเนินงานในการปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙ แสดงว่า มีการดำเนินงานในการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙ แสดงว่า มีการดำเนินงานในการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙ แสดงว่า มีการดำเนินงานในการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙ แสดงว่า มีการดำเนินงานมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

๒. วิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธจำแนกตาม ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการตำแหน่ง และครูผู้สอนในสถานศึกษา ใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

๑. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนต่าง ๆ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times ๑๐๐$$

๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ

๓. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษามหาวิทยาลัยของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ จำแนกตาม สถานภาพส่วนบุคคล โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t – test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')